

De kracht van geboden.

door Herberd Prinsen

Patrick zit met zijn pet op in het biologielokaal een boterham te eten, de leraar is er nog niet. De leraar komt binnen en zegt tegen Patrick; 'Nou is het genoeg je mag geen pet op in de klas en je zit te eten, ga er nu maar uit'

Marieke zit in de klas te kletsen met Leila. 'Hou eens op met teuten, anders meld je je maar bij de coördinator' wordt er door de leraar door de klas geroepen.

Er staan een aantal pubers te roken in de fietsenstalling. De conciërge komt voorbij en zegt; 'Je mag hier niet roken'.

Dit zijn slechts enkele opmerkingen die pubers tijdens hun schooltijd en daarbuiten krijgen. Het zijn opmerkingen die met verboden te maken hebben. Tijdens je opvoeding tot volwassene en met name tijdens de puberteit horen leerlingen vaak wat ze niet mogen. Uit onderzoek blijkt dat pubers vooral de dingen gaan proberen en doen wat ze niet mogen. Tijdens mijn werken met pubers op scholen en in mijn praktijk komen deze zaken regelmatig ter sprake. En als ik naar mijn eigen puberteit kijk ook. We zeggen vaak; 'Het zijn de hormonen' dit is slechts ten dele waar. Tegenwoordig willen we overal een verklaring voor hebben. Wat meer waar is, is dat pubers tijdens hun puberteit op zoek gaan naar grenzen en dan proberen wat er gebeurt als ze hier overheen gaan. Wat wij vaak denken is dat pubers geen grenzen en regels willen. Dit is verre van waar, de puberteit is de meest heftige periode in het leven van een mens. Er is geen enkele periode in je leven waar we zo diep in ons zelf naar binnen gaan. Het is ook de periode waarin we vaak erg onzeker zijn. Een puber wil graag diep van binnen dat volwassenen hen duidelijke grenzen aan geven en deze ook consequent controleert. Dit laten ze vaak niet met hun gedrag zien vandaar dat ouders, leraren, onderwijzend ondersteunend personeel e.d dit vaak beantwoorden met nog meer regels en zwaar straffen of met een laissez faire houding. In een gezin of op een school waar veel regels zijn en waar deze regels niet consequent worden gecontroleerd is het vaak erg onveilig. Hier voelen pubers zich meestal erg onzeker.

Mimoun, een eerstejaars docent CKV op een grote scholengemeenschap loopt het schoolplein op en ziet dat een groep leerlingen rotzooi op het schoolplein gooien. Hij zegt niets en loopt met zijn gezicht de andere kant op het gebouw binnen.

Nathalie vertelt tijdens de avondmaaltijd dat Paula, een klasgenoot van haar, erg gepest wordt met haar kleding. Vader zegt dat Paula dit zelf moet oplossen en dat dit belangrijk is om op te groeien tot betekenisvolle volwassene. Moeder zegt niks, maar haar ogen spreken boekdelen.

Ouders, scholen, instellingen zouden zich alvorens ze regels op stellen moeten afvragen of ze al deze regels willen en kunnen controleren. Als je dit namelijk niet wilt of kunt moet je je afvragen of dit zal bijdragen aan een veilige omgeving voor mensen en pubers in het bijzonder. In gesprekken geven pubers naar mij aan dat inconsequent gedrag van volwassenen hen onzeker maakt en hun omgeving hierdoor onveilig wordt.

Het is belangrijk dat ouders, scholen, instellingen zich afvragen of het regels moeten zijn, regels worden vaak (soms per definitie) overtreden. Misschien is het een idee om er afspraken, of zoals bij de Glen Mills School normen, van te maken. Afspraken heb je namelijk met elkaar gemaakt en die overtreedt je minder makkelijk. Of je het nu normen of afspraken noemt maakt niet uit, het gaat er vooral om dat je samen (ouders, pubers en personeel..) hebt nagedacht over wat bijdraagt tot een veilige werk- en leeromgeving. Door leerlingen en hun ouders mee te laten denken en beslissen over de schoolregels of afspraken wordt de kans kleiner dat een kind in een loyaliteitsconflict komt tussen de ouders en bijvoorbeeld school. Als ouders met hun kind het thuis hebben over de regels/afspraken van school en dat deze de moeite waard zijn, dan communiceren ze gelijktijdig dat dit een school is die betrouwbaar is en dat het goed is om hier heen te gaan om te leren. Zelfs al zouden een aantal regels/afspraken van school haaks staan op de regels/afspraken van thuis, blijft de kans klein dat het kind in een loyaliteitsconflict komt tussen school en thuis.

Verder is het goed om na te denken over de vorm waarin je de afspraken formuleert. Je kunt dit doen in de vorm van verboden of geboden. Als je er geboden, in plaats van verboden van maakt, dan communiceer je gedrag dat je wilt dat er gebeurt. Anders communiceer je alleen dat wat iemand niet mag doen en niet het gedrag dat je wenst. Anders gezegd; 'Stop met afleren en ga aanleren'. Door mensen en kinderen/pubers alleen maar gedrag af te leren worden ze heel arm en kunnen ze steeds minder keuzes maken. Door aan te leren, zet je er ander gedrag naast waardoor ze juist meer keuzes hebben. Door ze als geboden te formuleren communiceer welk gedrag je wenst. Waarschijnlijk is dit ook een van de redenen waarom de verkeerswet meer gebodsborden heeft gekregen en er steeds meer verbodsborden verdwijnen. Je blijft in staat keuzes te maken en je weet wat de consequenties zijn als je voor bepaald gedrag kiest.

Er zijn steeds meer scholen die hun schoolregels ombuigen tot afspraken die samen met ouders, personeel en leerlingen tot stand zijn gekomen. Het is bij het opstellen van afspraken belangrijk om je af te vragen hoeveel en waarover je de afspraken wilt hebben. Alles dichttimmeren is in de praktijk weinig succesvol gebleken. Elke afspraak moet bij iedereen in de organisatie bekend zijn en iedereen in de organisatie moet de ander hier rechtstreeks op aanspreken als hij/zij een afspraak niet na komt. Verder is het erg handig dat de consequenties van het niet nakomen van een afspraak bekend zijn. Het is erg wenselijk om de afspraken elk jaar met het personeel, ouders en leerlingen te evalueren en eventueel bij te stellen.

Mo loopt door de gang met zijn winterjas aan, de kantinebeheerder gebaart hem dat op deze school jassen aan kapstok hangen.

Nathan heeft er voor gekozen een middag te spijbelen, de leerling administratie heeft dit ontdekt. Hij weet dat hem dit maximaal acht uur nablijven kan kosten. Aan het eind van het gesprek met de coördinator krijgt hij te horen dat hij, omdat het de eerste keer was, de komende week vijf uur moet nablijven zodat hij het werk van de twee niet gevolgde lessen kan maken en de extra tijd aan andere vakken moet besteden.

Nadat Nico voor de tweede keer stoned thuis komt moet hij, zoals afgesproken met zijn ouders, zich aanmelden bij een jongerengroep van het CAD.

Enkel voorbeelden van hoe scholen de schoolregels hebben omgebogen;

Gouden afspraken, omdat je er toe doet!

- ☺ We zijn altijd op tijd, de lessen beginnen om 9 uur. Als je een mentorgesprek hebt, ben je om 8.30 uur op school. Gemiste tijd wordt ingehaald.
- ☺ Je belt als je ziek bent, tussen 8.15 en 10.00 uur, zelf naar TOV
- ☺ Je volgt alle lessen en georganiseerde activiteiten van TOV.
- ☺ Je schoolspullen zijn netjes en compleet. Je hebt altijd de volgende spullen in je **tas** en je **etui** in de les bij je; **agenda, rekenmachine, pen, passer, geodriehoek, een potlood en gum.**
- ☺ We passen op spullen van onszelf, van de ander en van de school en we houden deze netjes.
- ☺ Het huiswerk is altijd in orde!
- ☺ Op TOV zijn de schooltijden kort, dit betekent dat je afspraken met bijvoorbeeld; tandarts, dokter, hulpverlening e.d. buiten de schooltijden maakt. Lukt dit niet, vraag dan van tevoren toestemming om van deze afspraak te mogen afwijken.
- ☺ Je pet zit in je tas/jas en je jas hangt over de rugleuning van je stoel.
- ☺ In het TOV-gebouw zit je mobieltje in je tas, broek of jas en staat hij **volledig uit**
- ☺ Iedereen kan bij TOV ongestoord werken. We spreken allemaal beschaafd Nederlands.
- ☺ We zijn verantwoordelijk voor elkaar (je helpt anderen en je wordt geholpen, als dat nodig is)
- ☺ We hebben respect voor elkaar
- ☺ We ruimen alles netjes op (je werkt allemaal mee aan een opgeruimde werkplek)
- ☺ Roken doe buiten schooltijd.
- ☺ Eten en drinken doe je in de pauzes (11.00 en 12.35 uur).
- ☺ Op school dragen we allemaal gepaste kleding.
- ☺ Tijdens de lestijden op TOV ben je nuchter.

De Basis-Gedragssnormen bij Glen Mills

- ☹ Iedereen werkt hier aan zijn toekomst
- ☹ Iedereen verdient respect
- ☹ Niemand heeft het recht een ander pijn te doen
- ☹ Wij zijn trots op onze school
- ☹ Een Glen Mills student gedraagt en kleedt zich altijd als een heer
- ☹ Ons gedrag bezorgt onszelf, onze unit of onze school nooit een slechte naam
- ☹ Wij zijn sportief en kunnen omgaan met winnen en verliezen
- ☹ Iedereen accepteert confrontaties
- ☹ Onderwijs en het klaslokaal is heilig

Posters met de Gouden regels van het ISW

Bronnen;

Pubers van nu, praktijkboek voor iedereen die met pubers werkt. H. Prinsen en KJ Terpstra 2009
Mijn kind een kanjer, gids voor ouder en kind. H. Prinsen 2009
Trainersboek Faalangst, Examenvrees en Sociale vaardigheden. H. Prinsen 2011
Uitzicht zonder tralies, een jongensboek, K van der Kolk en K. van de Berg Hoenderloogroep 1999